

HATAY'IN ANAVATANA KATILMASI VE İLK VALİLERİ (1944-1967)

*Derya ÇİFTÇİ

**Özcan AYBAR

***Osman BİLGİN

****Zehra KESKİN

*****Seren SARIOĞLU

*****Mehmet MANSUROĞLU

Makale Türü : Araştırma Makalesi
Makale Gönderme Tarihi :28.12.2023
Makale Kabul Tarihi :25.01.2024
Atf Bilgisi:

Derya Çiftçi, Özcan Aybar, Osman Bilgin, Zehra Keskin, Seren Sarıoğlu, Mehmet Mansuroğlu, “Hatay’ın Anavatana Katılması Ve İlk Valileri (1944-1967)”, *International Journal Of Eastern Mediterranean Studies*, Year: 2, Vol: 2, Issue: 1, 2024, pp. 449-475.

Özet

Hatay, 1918’de Fransa tarafından işgal edildikten 1939’a kadar manda yönetimi altında ve Sancak adıyla idare edilen bir bölge olarak kalmıştır. Ancak bu toprakların gerçek sahipleri olan Türkler hiçbir zaman bu manda yönetimine tabi olmayı kabul etmemişlerdir. Her fırsatta Anavatandaki gelişmelere paralel olarak Fransız işgalini sonlandırmaya yönelik çalışmaları takip etmiş, fiili olarak bu çalışmalara katılmışlardır. Yeni Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’e ulaşan bu talepler sonunda 1936’dan itibaren karşılığını bulmaya başlamış, Atatürk talepleri yerine getirecek çalışmaları başlatmış, ölümünden hemen önce de Hatay’ın Anavatana katılışı tamamlanmıştır.

Hayat Anavatana katıldıktan hemen sonra valilik düzenlemesi yapılarak merkezi yönetime bağlanmıştır. 1939 yılında atanan ilk vali Şükrü Sökmensüer’den itibaren Hatay genel olarak askeri kökenli valiler tarafından yönetilmiştir.

Bu makalede Hayat’ın henüz çok partili hayata geçilmediği bir dönemdeki valilerinin yönetime katkıları ve tayin dönemleri incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antakya, Devlet, Hatay, Vali, Türkiye

Abstract

After Hatay was occupied by France in 1918, it remained under mandate rule and as a region administered under the name Sancak until 1939. However, the Turks, the real owners of these lands, never agreed to be subject to this mandate. At every opportunity, they followed the efforts to end the French occupation in parallel with the developments in the Motherland and actively participated in these studies. These demands, which reached the founder of the New Republic, Mustafa Kemal Atatürk, finally began to be met as of 1936. Atatürk initiated the work to fulfill the demands, and Hatay's accession to the Motherland was completed just before his death.

Immediately after joining the Motherland, life was connected to the central government by making a governorship arrangement. Since the first governor, Şükrü Sökmensüer, appointed in 1939, Hatay has generally been governed by governors with military background.

In this article, the contributions and appointment periods of Hayat's governors in a period when multi-party life had not yet been implemented are examined.

* Müdür, Dursunlu Gazi İlkokulu, altundagderya6@gmail.com, Orcid no: 0009-0009-8209-3733

** Müdür, Zeytin Dalı Anadolu Lisesi, ozcanaybar@hotmail.com, Orcid no: 0009-0008-2103-0395

*** Müdür Yardımcısı, Zeytin Dalı Anadolu Lisesi, osbiey@hotmail.com, Orcid No: 0009-0004-8685-5815

**** Müdür Yardımcısı, Narlıca Anadolu Lisesi, keskin_zk@hotmail.com, Orcid no: 0009-0001-6993-4296

***** Müdür Yardımcısı, Dursunlu Gazi İlkokulu, srnkosunan@gmail.com, Orcid no: 0009-0004-9793-4658

***** Müdür, Altınözü Yunus Emre Çok Programlı Anadolu Lisesi, mehmet-mansuroglu@hotmail.com, Orcid no: 0009-0001-6738-2694

Key Words: Antakya, State, Hatay, Governor, Türkiye

Giriş

Bugün Hatay olarak adlandırdığımız topraklarda ilk yerleşime paleolitik dönemde Samandağ Çevlik ve Meydan köyü ile Şenköy mağaralarında rastlanır. Bununla beraber neolitik yerleşimler ilk olarak Dört Yol Kinet Höyük'te, Kalkolitik dönem (M.Ö.5500) yerleşim yerleri Amik ovasında (Telli Kurdu Höyük), Tunç çağı yerleşimleri Amik ovasında rastlanmaktadır. M.Ö.3000 de Akatlar ile başlayan medeniyetler dönemi M.Ö.1370 yılında Hititler ile sonlanır¹. M.Ö. 900'lerde Hititlerin parçalanmasından sonra bölgede M.Ö. 8. yy Yunanlıların El Mina şehrinin kurduğunu ve ticaret merkezi haline getirdiğini görüyoruz. M.Ö. 538-333'e kadar Persler hâkimiyeti sürmüştür, M.Ö. 333'te Büyük İskender tarafından istila edilen bölgede Helenistik kültür yayılmıştır².

Büyük İskender'in ölümünden sonra bölge Babil satrabı Seleucos I. Nicator'un hâkimiyetine girmiştir. Başkent olarak Samandağ Çevlik bölgesini (Selevcia de Pierra) seçmiş fakat güvenlik açısından daha sonra Antakya'ya başkenti taşımıştır. Babasına izafeten şehre Antiochus ismini vermiştir³. M.Ö. 47'de Sezar Antakya'yı Romanın en büyük eyaletlerinden biri haline getirdi. Doğunun idari, ilmi, dini ve ticari merkezi haline gelen Antakya M.Ö. 31 – M.S. 14 yıllarında Augustus dört yılda bir tekrarlanan "Olimpiyat Oyunları" nı başlatmıştır. M.S. 29-40 yılları arasında Hz. İsa'nın havarilerinden St. Pierre Antakya'ya gelerek dini yaymaya çalışmış ve Şehir Hıristiyan dininin önemli merkezlerinden olmuştur. M.S. 256 yeniden Perslerin eline geçen şehir, M.S. 396 yılında Doğu Roma İmparatorluğuna (Bizans) bağlı bir merkez olmuştur. M.S. 638 yılında yapılan Yermük savaşından sonra Antakya ve çevresi Müslüman Arapların hâkimiyetine girmiştir. M.S. 968 yılında tekrar Bizans egemenliğine geçen şehir Memlüklerin, 1260'da ise Moğol egemenliğine, 1267 yılında tekrar Mısır Memluklarının eline geçti⁴.

Osmanlı Devleti'nin Mısır üzerine düzenlemiş olduğu sefer sırasında, 24 Ağustos 1516'da Memluk Ordusu ile yapılan Mercidabık Savaşı (28 Ağustos 1518) ile Yavuz Sultan Selim ve orduları Halep'e girdikten sonra Hatay olarak nitelendirdiğimiz bu bölge Halep ile birlikte Osmanlı egemenliğine tabi oldu. Bıyıklı Mehmed Paşa, bölgenin ilk valisi olarak

¹ Mehmet Tekin, *Hatay Tarihi –Osmanlı Dönemi-*, Ankara 2000, S. 11.

² Aynı Yer.

³ Aynı Yer.

⁴ Aynı Yer.

atandı⁵.

12 Kasım 1918 günü Fransızlar İskenderun'a asker çıkardı. Anlaşmaya göre yörede Osmanlı mülki idaresinin devam etmesi, dolayısıyla idarecilerin yerlerinde kalıp göreve devam etmeleri gerekiyordu. Ama devletin emirlerine uyarak burada kalmak isteyen Kaymakam ve Liman Reisi hakaret ve eziyetler edildikten, hapsedildikten sonra şehirden çıkarıldılar ve bir kayıkla Payas'a gönderildiler. 14 Kasım 1918 günü Fransızlar karaya yeni birlikler çıkararak önce İskenderun'u, 15 Kasım 1918 gününde Belen'i işgal ettiler⁶.

27 Kasım 1918 tarihinde, merkezi Beyrut'ta bulunan Fransız Yüksek Komiserliği bir kararname yayınlayarak, Antakya, İskenderun ve Harim'i içine alan ve "İskenderun Sancağı" adı verilen bir idari birim oluşturdu. Sancak bir askeri vali tarafından yönetilecekti. 7 Aralık 1918 günü İskenderun'dan gelen bir Fransız birliği Antakya'yı işgal etti ve "Arap Hükümeti" adıyla sürdürülmekte olan Faysalcı yönetime son verdi⁷.

8 Ağustos 1921 tarihinde Fransız Yüksek Komiserliği İskenderun Sancağı'nın yönetim şeklini belirleyen yeni bir kararname yayınladı. Bu kararnameye göre İskenderun Sancağı Fransız işgal bölgesi içinde tam özerkliğe ve özel bir idare sistemine sahip oluyordu. Sancağı bir "Mutasarrıf" yönetecek ve mutasarrıf, Halep Hükümet Reisinin yetkilerine sahip olacaktı. Sancakta, Türkçe de Arapça gibi resmi dil kabul edilecek, Sancak'ın kendine mahsus bütçesi olacaktı. 12 Eylül 1921'de yeni bir kararlar Harim (Reyhaniye hariç) Sancak'tan ayrılıp Halep'e, büyük bir Türkmen nüfusunun yaşadığı Bayır-Bucak bölgesi ise Lazkiye'ye bağlandı.

Ankara'da Fransız Temsilci Franklin Bouillon'la Haziran 1921'de başlayan ve iki devlet arasında savaşı durdurmayı amaçlayan görüşmelerin sonunda 20 Ekim 1921 günü Türkiye ile Fransa arasında Ankara İtilafnamesi imzalandı. Savaş hali sona erdi, Türkiye ile Fransız işgal bölgesi olan Suriye arasında, Payas'tan başlayan, düz bir hat halinde Kilis'e ve oradan Fırat'a doğru uzanan bir sınır çizildi. İtilafnamede belirlenen ye sınıra göre İskenderun Sancağı sınırlarımız dışında kalıyordu. Fakat İtilafnamenin 7. Maddesine göre, İskenderun mıntıkası için özel bir idare şekli kurulacak, mıntikanın Türk ırkından olan sakinleri kültürlerini geliştirmek için her türlü kolaylıktan ve imkânlardan yararlanacak, Türk dili orada

⁵ Aynı Yer.

⁶ Afet İnan, "Türkiye Cumhuriyeti Ve Türk Devrimi", Ankara, 1977, S. 135.

⁷ Mehmet Önder, "Atatürk'le Adım Adım Türkiye", Ankara, 1984, S. 9.

resmi dil niteliğine sahip olacaktı⁸.

Türkiye ile Suriye arasında çizilen sınıra göre Dört Yol (Payas dâhil) ve Hassa Türkiye sınırları içinde kalmış, Fransızlar 1921 yılının son günlerine kadar Erzin'i ve Dört Yol'u boşaltarak güneye çekilmişler, daha sonra durumu ihtilafli olan Hassa da sınırlarımız içine alınmıştı. 1922 yılı sonunda Belen kaza teşkilatı, halkının çoğu dışardan gelen Ermenilerden oluşan Kırıkhan'a nakledildi; Kırıkhan ilçe, Belen ise Kırıkhan'ın nahiyesi oldu⁹.

Bu yeni dönemde Antakya, İskenderun ve havalisi Türkleri Anayurttan ayrı yaşamaya alışmamışlar, her fırsatta Türkiye'den, memleketlerinin işgalden kurtarılması talebinde bulunmuşlardır. Nitekim Gazi Mustafa Kemal Paşa Lozan görüşmelerinin kesintiye uğradığı sıkıntılı bir dönemde, 15 Mart 1923'te Adana'ya geldiğinde Antakyalılar kendisini karşıladılar. Adana'da Gazi'yi karşılayan kalabalığın önünde iki levha, dört hanım ve bunların önünde bir kız vardı. Antakyalı kız (Ayşe Fitnat Hanım) dokunaklı bir nutuk söyledi ve "Ey Ulu Gazi bizi kurtar" diye yalvardı. Çok duygulanan ve gözleri nemlenen Gazi Paşa kıza, tarihe mal olan, kurtuluş vaadeden bir cevap verdi: "Kırk asırlık Türk yurdu ecnebi elinde kalmaz!" Bu söz o günden itibaren bütün Sancak Türkleri tarafından kurtuluş için bir senet olarak kabul edildi, ümit kaynağı oldu¹⁰.

Bundan sonra 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Andlaşmasında, Türkiye ve Fransa tarafından Ankara İtilafnamesi ile belirlenmiş olan Türkiye-Suriye sınırı aynen kabul edildi. Ocak 1925 ve Mayıs 1926'da Gazi Mustafa Kemal Paşa Dört Yol'u ziyaret etti. Burada kendisine ev ve çiftlik armağan edildi. Bu dönemde İskenderun Sancağı üç kazadan (İskenderun, Antakya, Kırıkhan) oluşuyordu.

1926 yılında İskenderun Sancağı'nda Türklerin girişimleri sonucunda doğrudan Yüksek Komiserliğe bağlı, Suriye ile eşit haklara sahip ve merkezi İskenderun olan bir hükümet kuruldu. Hükümet Reisliğine Delege (Yüksek Komiser temsilcisi) Pierre Durieux getirildi. Ama Suriye'nin talep ve baskıları sonucunda bağımsızlık ilanı geri alındı, eskisi gibi özerk yönetim devam etti. Milletler Cemiyeti 14-16 Aralık 1936 tarihlerinde yaptığı toplantıda durumu yerinde görmek için üç gözlemcinin Sancak'a (Hatay) gönderilmesini kararlaştırdı. Aralık 1936'da Atatürk, şeklini bizzat belirlediği Hatay Bayrağını Hataylılara armağan etti. Bayrak Türk Bayrağının aynısı idi. Fark olarak yıldızın içinde küçük ve kırmızı bir yıldız

⁸ Şimşir, Bilâl, "Atatürk'ün Yabancı Devlet Adamları İle Görüşmeleri", T. Tarih Kurumu Belleteni, Atatürk Özel Sayısı, Ankara, 1981, S. 119.

⁹ İsmail Soysal, "1939 Türk-İngiliz-Fransız İttifakı", Belleten, Sayı: 182, Ankara, 1983, S. 377-385.

¹⁰ İsmail Soysal, Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları, Cilt: L, Ankara, 1989, S. 51

vardı.

12 Ocak 1937 günü Antakya'da 60000 Türk'ün katıldığı muazzam bir miting ve yürüyüş yapıldı ve Milletler Cemiyeti gözlemcileri mitingi baştan sona izledi. Bu vakur ve disiplinli yürüyüşte halk "İstiklal isteriz!" diye haykırdı. Nihayet Milletler Cemiyeti Konseyi 27 Ocak 1937 toplantısında İskenderun Sancağı'na bağımsızlık verilmesini kabul etti. Sancak işlerinde tam bağımsız dış işleri, maliye ve gümrük konularında Suriye'ye bağlı olacaktı. Bu karar Hatay Türkleri arasında coşkun gösterilerle kutlandı. Araplar ise protesto gösterileri yaparak durumu pretosto ettiler¹¹.

Seçilen Müttehassıslar Komitesinin hazırladığı "Sancak Statü ve Anayasası" 29 Mayıs'ta kabul edildi ve 29 Kasım 1937'de yürürlüğe girdi. Bundan sonra Milletler Cemiyeti nezaretinde Sancak nüfusunun cemaatlere göre belirlenip kaydedilmesinden sonra seçimler yapılacaktı. Bunun için seçmen yazımı yapılması gerekiyordu. Ancak işgal başlangıcından beri çok sayıda Türk, Sancak'ı terkedip Türkiye'ye gitmek zorunda kalmıştı. Türkiye'de hükümet Hataylılarla, Hatay'da doğmuş olanların 29 Kasımdan itibaren Hatay'a gidebileceklerini ilan etti. Hataylılar trenlerle akın akın Hatay'a geldiler¹².

Milletler Cemiyeti kararına göre seçimler 28 Mart ve 12 Nisan'da (1938) yapılacaktı. Seçim zamanı yaklaştığında Suriye yanlıları gibi Fransız işgal idaresinin de Türkler aleyhine bir tavır takındığı ve tarafı davranmaya başladığı görüldü. Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne başvurusuyla bu durum engellendi. Seçimlerden önce seçmenler cemaatlerine göre kaydedilecek, bunun ardından Milletvekillerini seçmek üzere ikinci seçmenler seçilecek, üçüncü kademede ise Milletvekili seçimi yapılacaktı.

Bu sırada Atatürk'ün hasta olduğu haberleri duyulmuş, yabancı ajanslar bu haberi dünyaya yaymışlardı. Bu haberleri yaymanın amacı, Hatay meselesinin çözümlenmesini önlemek ve mücadeleyi yarım bıraktırmaktı. Bunu sezen Atatürk, hastalığına rağmen 19 Mayıs 1938 günü törenlerden sonra güneye doğru yola çıktı. Ertesi gün Mersin'e ulaştı ve burada muhteşem bir geçit resmi düzenlendi. Törende çekilen fotoğraflar Antakya ve İskenderun gazetelerinde yayınlandı. Bundan sonra Atatürk Hatay meselesi çözümleninceye kadar Mersin'de kalacağını söyledi. 24 Mayıs'ta Fransız ve İngiliz elçilerinin "Türkiye'nin bütün şartlarının kabul edildiğine" dair mesajlarının kendisine ulaştırılması üzerine Adana'ya geçti. Burada düzenlenen geçit resmini izledikten sonra trenle Adana'dan Ankara'ya hareket

¹¹ Tayfur Sökmen, Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar, Ankara, 978, S.63.

¹² Damar Arıkoğlu, Hatıralarım, İstanbul, 1960, S.307-309.

etti. Hatay'da idarenin yanlı davranması konusuna çözüm bulma çabaları, Dr. Abdurrahman Melek'in "Sancak Umumi Valiliği" görevine getirilip Delege Roger Garreau'nun görevden alınmasıyla sonuçlandı. Delegeliğe aynı zamanda askeri birliklerin kumandanı olan Kolonel Collet getirildi. Abdurrahman Melek 5 Haziran'da göreve başladı ve ilk işi, Antakya'nın eski Belediye Başkanı Süreyya Halef'i Antakya Kaymakamlığına, Vedi Münir Karabay'ı Antakya Belediye Reisliğine tayin etmek oldu.

Seçimin güvenli bir ortamda yapılabilmesi için Türkiye ile Fransa arasında anlaşma sağlanmış, bir de askeri anlaşma imzalanmıştı. Bu anlaşmanın uygulanma esaslarını belirlemek için Orgeneral Asım Gündüz başkanlığındaki askeri heyet 12 Haziran 1938 günü Antakya'ya geldi. Burada Fransa'nın Suriye Orduları Kumandanı Orgeneral Huntzinger başkanlığındaki heyetle 13 Haziran 1938 başlanan müzakereler 3 Temmuz 1938 günü sonuçlandı ve bir anlaşma imzalandı. Asım Gündüz aynı gün Hatay'dan ayrıldı. Varılan anlaşmaya göre Hatay'da asayiş 6000 kişilik bir güç sağlayacak; bunun 2500'ü Türkiye'den, 2 500'ü Fransa'dan 1000'i Hatay'dan karşılanacaktı¹³.

Anlaşma gereği 2500 kişilik Türk birliği (48. Takviyeli Dağ Alayı) 5 Temmuz 1938 günü Hassa tarafından (Aktepe) ve Payas'tan iki kol halinde Hatay'a girdi. Kuvvetlerin komutanı Kurmay Albay Şükrü Kanatlı'ydı. Birlikler 6 Temmuz günü Kırıkhan'a, 7 Temmuz günü Antakya'ya girdiler, bir kol da Belen'e gitti. 8 Temmuz günü bir müfreze de Reyhanlı'ya girdi. Askerin girişiyle Türkiye için hayati önemi haiz olan İskenderun Körfezi fiilen kontrolümüz altına girmiş, Misak-ı Milli'nin deniz coğrafyası tamamlanmış oluyordu.

2 Eylül 1938 günü Hatay Devleti'nin kuruluş günüdür. Hatay Devleti Millet Meclisi o gün Gündüz Sineması'nda toplandı. Meclis Başkanlığına Abdulgani Türkmen, Devlet Reisliğine Tayfur Sökmen seçildi. Devletin adı "Hatay" olarak kabul edildi. 5 Eylül 1938 günü Devlet Reisi Tayfur Sökmen Dr. Abdurrahman Melek'i başvekil olarak görevlendirdi. Dr. Abdurrahman Melek kabineyi şöyle kurmuştu¹⁴:

7 Eylül 1938 günü Meclis hükümete geniş yetkiler verdi. Hükümet, Kanun Hükmünde Kararnameler çıkarıp uygulayabilecekti. Aynı gün Türk İstiklal Marşı, Hatay Devleti'nin de milli marşı olarak kabul edildi, Meclis tatile girdi.

16 Şubat 1939'da Hatay Millet Meclisi "Anavatan kanunlarının Hatay Kanunu olarak aynen kabul edilmesi" teklifini kabul etti. Şubat ayı maaşları ilk defa Türk parası ile ödendi.

¹³ Mehmet Gönübol-Cem Sar, Atatürk Ve Türkiye'nin Dış Politikası, (1919-1938), İstanbul, 1963, S. 133

¹⁴ Hamdi Selçuk, Hatay'ın O Günleri, İstanbul, 1971, S.79.

13 Mart'ta Türk parası Hatay'ın da resmi parası olarak kabul edildi.

16 Haziran 1939 günü T.B.M.M.'inde "Türkiye ile Hatay arasındaki bütün mali, iktisadi ve idari hükümlerin kaldırılması" kabul edildi. Böylece Meydanekbez - Payas arasındaki sınır geçersiz oluyordu. 23 Haziran 1939 günü Fransa ile Türkiye arasında Hatay mıntkasının Türkiye'ye iadesine dair Hatay anlaşması (Türkiye İle Suriye Arasında Toprak Meselesinin Kesinlikle Çözümüne İlişkin Anlaşma) imzalandı. Hiç bir gizli maddesi olmayan ve geleceğe yönelik hiç bir hüküm ve taahhüt içermeyen bu anlaşmaya göre Fransa, işgalle ele geçirdiği ve Milletler Cemiyeti kararıyla mandater tayin edildiği bölge üzerinde kendisine tanınmış olan yetkileri hukuki yoldan ve kayıtsız şartsız Türkiye'ye devrediyordu. Hatay'ın Türkiye'ye katılmasının önünde hiç bir engel kalmamıştı¹⁵.

Anlaşmanın imzalandığı haberi Hatay'a ulaşınca resmi dairelerden Hatay bayrakları indirildi, yerine Türk Bayrağı çekildi. Şehir Türk Bayrakları ile süslendi. 28 Haziran 1939 günü Hatay Hükümetinin bakanlıkları lağvedildi. Bakanların görevi sona erdi. Türkiye Başkonsolosluğu da faaliyetine son verdi. Bütün yetkiler Fevkalâde Murahhas Cevat Açıkalin'da toplandı. Hatay Millet Meclisi başkanlığı Meclisi olağanüstü toplantıya çağırıldı. 29 Haziran 1939 günü saat 16:00'da toplanan Mecliste "Türk camiasının ayrılmaz bir parçası olan Hatay'ın anavatana kavuştuğunu bir kararla tespitini" isteyen 39 imzalı önerge üzerinde konuşmalar yapıldı. Sonuçta, önerge ve Abdulgani Türkmen'in "Hatay Millet Meclisinin varlığına son verilmesine" ilişkin ile teklifi oybirliği ve alkışlarla kabul edildi.

Hatay Devleti sona ermiş, Meclisin kendi arzu ve iradesiyle Türkiye'ye katılma kararı almasıyla hukuki sürecin ikinci kademesi de tamamlanmıştı.

Nizamettin Ataker'in Valiliği (1944-1947)

Nizamettin Ataker, Reis'ül-Küttab (İmparatorluk Dışişleri Bakanı) Arif Efendi-zade Raif Bey torunu, ¹⁶ Hüdavendigâr (Bursa) Vilayeti Naiplerinden Ahmet Asım Efendinin oğludur. 1882 de Yanya'ya bağlı Ergiri kasabasında doğdu. Boyu ortanın üstünde balıketinde, beyaz tenli değirmi yüzlü, küçük ve mavi gözlü bir şahıstı. Halk adamı idi, halktan olurdu ve alçak gönüllü idi. Ancak serbest ve laubali meşrep oluşu, içki kullanması ve nargile tiryakisi olması yüzünde valiliklerinde hakkında birçok uydurmalara ve dedikodulara sebebiyet vermiştir. Rehberi Maarifet ve Numunei Terakki İlkokullarından sonra Selanik, Halep, Vefa ve Bursa İdadilerinde okudu. 1906 yılının Haziran döneminde Mülkiyeyi iyi derece ile bitirdi. Fransızca, Arapça, Farsça, Arnavutça ve Rumca biliyordu. Sonradan 1910 İstanbul Hukuk

¹⁵ Hasan Rıza Soyak, Atatürk'ten Hatıralar, Iı, İstanbul, 1973, S.606-607

¹⁶ Ali Çankaya, Hasan Nizamettin Ataker, Yeni Mülkiye Tarihi Ve Mülkiyeliler, C.3, Ankara 1968-1970.

Fakültesinden de çok iyi bir derece ile şahadetname aldı.

Sicilindeki kayıtlara nazaran: Bandırma Kaymakamı iken, dâhile sevk edilerek Rum muhacirlerinden bazılarını Bandırma'da alıkoyması, ucuz fiyatlarla hayvan satın aldığı ve Ermenilerin sevki işlerinde bazı yolsuzluklara meydan vermiş olması sebepleriyle Mülkiye Müfettişliği tarafında yapılan soruşturmalar sonunda Meclisi İdarei Livaca alınan karara uyularak Karasi (Karesi) Mutasarrıflığınca 1915 de muvakkaten azledildiği yazılır. Sonra Ünye Kaymakamlığına tayin edilmiş ve oradan Giresun Kaymakamı ile becayişi(değişim) yapılmış ve izinli olarak İstanbul'da bulunduğu sırada adresinin Dâhiliye Vekâletince tespit edilememesi sonucunda azledilmiştir. Ünye Kaymakamlığına tayin edildiği 13 Şubat 1918 tarihinden sonraki Giresun kaymakamlığı ile değişimi ve adresinin tespit edilememesi sonucunda azli ve sonradan 24 Haziran 1920 tarihinde Genç sancağı Mutasarrıflığına tayini ve bu yere de gitmeyişi sicilindeki açık gözükten bir devreyi teşkil etmektedir.¹⁷

(Sivas Kongresi sırasında Temsil Heyetinin masrafları ve beslenme meseleleri oldukça sıkıntılı safhalar geçirmiştir. Mustafa Kemal'in yanında ve asker olarak bulunanların Erzurum'da olduğu gibi Kolordu kadrosunda misafir kaydedilerek oradan maaş almaları mümkündür. Çoğu sivil olan Temsil Heyeti ve Kongre Üyeleriyle Maiyet memurlarının Sivas'ta ki geçim ve beslenme meseleleri üzerinde ise, bazı bilgilere sahip bulunuyoruz. O sırada İstanbul Hükümetince vazifesinde uzaklaştırılıp Mustafa Kemal grubuna katılan Kaymakam Nizamettin Bey (Vali Nizamettin Ataker) Sivas günlerinde Temsil Heyetinin muhasebe ve günlük iâşe işleriyle meşgul olmuş ve bu husustaki hatıralarını anlatmıştır. Dedikten sonra. Bir gün Mustafa Kemal Paşa'ya çarşıda kasaba, bakkala borçlandığımızı ve paranın kalmadığını söyledim. Bunları Rauf yanımda iken tekrar aç dedi. Rauf Beyle otururken vaziyeti anlattım. Paşa, Ben şimdiye kadar olanı, 7-8yüz liramı verdim. Başka param yok dedi. Rauf Bey'de, yüz altın vardı, (O sırada kâğıt para ile altın arasındaki fark çok yoktu.) Şimdi bununla idare et, sonra beni gör.) Dedi¹⁸

İlk memuriyeti (500) kuruş maaşla 27 Kasım 1908 de Selanik Vilayeti Maiyet memurluğu ile başladı. İlk kaymakamlığı Nisan 1909 da Silivri Kazasındadır. Sonrada sırasıyla Temmuz 1910 Sındırgı, Ekim 1912 Çarşamba, Nisan 1913 Pirlepe, Aralık 1914 de Ayvalık ve sonra Ocak 1916 Bandırma, 13 Şubat 1918 Ünye, Ocak 1919 Giresun kazalarında

¹⁷ *Merkez Valilerinden, Hayri Orhun Celal Kasaroğlu, Mehmet Belek, Kazım Atakul, Nizamettin Ataker, Meşhur Valiler*, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara 1969.

¹⁸ Şevket Süreyya Aydemir, *Tek Adam*, C.2, S.124-125, İstanbul 1964

Kaymakamlıklarında bulunmuştur.¹⁹ Giresun kaymakamı iken, başlayan Kuvvay-ı Millîye hareketlerine müzahir olduğu gerekçesiyle Haziran 1919'da Damat Ferit Hükümeti tarafından azledildi. Bunun üzerine Erzurum'da bulunan Mustafa Kemal Paşa ile haberleşerek Paşa'nın çağrısına uyup Erzurum'a gitti ve Temsil Heyyeti Muhasebe, iâşe işlerini yürütmeye memur edildi. Temsil Heyyeti ile birlikte Sivas'a oradan da Ankara'ya geldi. T.B.M.M'nin Hükümeti'nin kurulmasından sonra Haziran 1920'de Genç Sancağı mutasarrıflığından sonra 25 Temmuz 1920'de (4.000) kuruş maaşla 2. Sınıf Mülkiye Müfettişi olmuş ve 1 Şubat 1922'de vekâleten 25 Nisan 1922'de asaleten Giresun Mutasarrıflığına tayin edilmiş. Nizamettin Bey burada önce (5.000) kuruş maaşla 29 Eylül 1923'de Sinop Sancağı Mutasarrıflığına tayin edildi. Daha sonra 8 Ekim 1923'de Sancak teşkilatının kaldırarak Sinop'un Vilayet haline konulmasıyla tayini Sinop Valiliği olarak değiştirilmiş ve Sinop Valiliğine yükseltildi. Nizamettin Ataker, Cumhuriyet döneminde Sinop İl'inin ilk Valisi olmuştur.²⁰

Nizamettin Ataker, ilk Sinop valiliğinde, şehri yeniden imar etmek için birçok çalışma yapmıştır. Bu çalışmalarını sırasında kalelerle çevrili, yolları dar ve gayri muntazam bir durumda şehrin, şehirlerarası yol güzergâhlarının tayini ve yolların yapımı işlerinde çalışanlara bizzat nezaret ederek bugünkü Sinop şehir içi ve şehirlerarası yollarının yapılmasına büyük katkı sağlamıştır. Nizamettin Ataker, Sinop valiliğinden sonra 12 Şubat 1927 tarihinde Van Valiliğine tayin edilmiş olup, kısa bir süre sonra 4 Ekim 1927'de Diyarbakır'a gönderilmiştir. 18 Şubat 1931'de ise El Aziz'e vali tayin edilmiş olup, buradaki başarılı çalışmaları sebebiyle, 3 Şubat 1933'de Urfa'ya gönderilmiştir. 2 Ağustos 1935'de Çanakkale'ye vali olarak atanan Nizamettin Ataker, 6 Şubat 1937'de 3. Umumi Müfettişlik Baş müşavirliğine getirilmiştir. Bu görevi sırasında gösterdiği üstün başarı sebebiyle yeniden vali olarak görevlendirilmek üzere 30 Mayıs 1939'da Konya, ardından da 28 Aralık 1944'de Hatay Valiliğine tayin edilmiştir. Ülkemizdeki vilayet teşkilatında genel olarak 4 Genel Müfettişlik bulunurken, 26 Temmuz 1947 Beşinci Müfettişliğin kurulması üzerine Nizamettin Ataker, merkezi Adana'da olan bu Genel Müfettişliğe atanmıştır.

Ankara'da hükümetin yaptığı görüşmeler sonucunda Merkezi Seyhan olmak üzere. İçel, Hatay, Maraş ve Gaziantep illerinden teşekkül eden Beşinci Genel Müfettişlik bölgesi Genel Müfettişliğine Hatay Valisi Nizamettin Ataker'in tayinine dair kararname yüksek tasdikten

¹⁹ Merkez Valilerinden, A.G.E. S.595

²⁰ Ali Çankaya, A.G.E. S.1098

çıkmiştir. Bu suretle Nizamettin Ataker'in Beşinci Genel Müfettişliğine terfi edilmesi sonucunda Hatay valiliğine İçişleri Bakanlığı Müsteşar Muavini Sayın Fuat Yurttaş tayin edilmiştir.²¹

Nizamettin Ataker, Beşinci Genel Müfettişlik'ten 30 Aralık 1947'de istifa ederek ayrılmıştır. Buna rağmen 18 Haziran 1948'de yeniden Diyarbakır Valiliğine tayin olunmuştur. Fakat muhtemelen yorgunluğu ve yaşı sebebiyle 20 Temmuz 1948'de emekliye ayrılarak, 1948 de İstanbul'a yerleşmiştir.

İstanbul'a gittikten sonra içkili bir lokanta açıp işlettiği rivayet edilir. Ancak bu rivayetin doğruluğu teyit edilmemiştir. Nizamettin Ataker'in hayat felsefesi bu tür davranışlara müsaitti olmakla beraber, 50 yaşında evlenmiş olmasına rağmen çocuğu yoktur. Sayın Ataker 1962'de İstanbul'da hayata gözlerini yumdu.²²

Nizamettin Ataker'in görev esnasında gösterdiği başarılarından dolayı birçok ödül almış ve bir üst dereceye terfi edilerek çeşitli görevler yapmıştır. Bu çalışmalarına ilk olarak Mülki İdari Amirliği olarak bulunduğu her görevde başarılı çalışmalar yapmıştır. Çeşitli tarihlerde Bakanlıklarda aldığı Takdirnameler görev yaptığı yerlerden ayrılırken İdari Meclislerince düzenlenen Beraet-i Zimmet (Borçlardan Aklanma) mazbataları, Ataker'in çalışmaları hakkında fikir vermektedir.²³

Ali Fuat Yurttaş (1947-1950)

Merkezi Seyhan olmak üzere, İçel, Hatay, Maraş ve Gaziantep illerinden teşekkül eden Beşinci Genel Müfettişlik bölgesi Genel Müfettişliğine Hatay valisi Nizamettin Atakerin tayinine dair kararname yüksek tasdikten çıkmıştır. Bu suretle açılan Hatay Valiliğine kimin tayin edildiği henüz öğrenilmemişe de, buna dair kararnamenin de bugün, yarın çıkması muhtemeldir. Atayolu- Kıymetli Valimiz Nizamettin Ataker'i tebrik eder, bu yeni ve önemli vazifesinde de üstün başarılarını dileriz²⁴.

Hatay Valiliğine İçişleri Bakanlığı Müsteşar Muavini Fuat Yurttaş 'ın tayinine dair kararname bugün resmi gazetede yayınlandı. Hatay'ın yeni valisi sırasıyla Nüfus Genel Müdür Muavinliğinde, Hakkâri Valiliğinde, İzmir İdare Heyeti Azalığında, Gümüşhane

²¹ 08.07.1947, Atayolu Gazetesi, Sayı:1148, S.1

²² Nizamettin Ataker, Hareket Ve Sözleri İle Tanınmış Ve Hatıralarıyla Yaşayan Valilerdendir. Hatay'da 28.01.1944- 25.07.1947 Tarihleri Arasında Valilik Yapmıştır. Konya Valiliğinden Sonra Beşinci Genel Müfettişliğe Tayini Sebebiyle Adana'ya Gittiği Ve Hatay'da İnönü Ve Ataker Okulları, P.T.T. Binası, Ziraat Bankası, Samandağ'ı Plajı, Gazino Ve Otel, Antakya'daki Bir Kısım Turistik Tesisler Nizamettin Bey'in Hatay'da Adını İbka Eden Başlıca Eserlerdir (*Merkez Valilerinden...*, A.G.E., S. 596-597).

²³ Mehmet Aldan, İz Bırakan Mülki İdari Amirleri, C.3, İçişleri Bakanlığı Ankara, 2001, S.117

²⁴ 8 Temmuz 1947,Atayolu, Atayolu Gazetesi, Sayı:1148, S. 1.

Valiliğinde bulunmuş kıymetli idarecilerimizdendir. Bundan başka resmi gazetede diğer birçok vali tayinleri bildirilmiştir²⁵.

Yeni Hatay Valisi halen mezunen İstanbul'da bulunmaktadır. Kendisi önümüzdeki Pazar günü Ankara'ya dönecek ve gelecek hafta içinde yeni vazifesi başına hareket edecektir²⁶. Hatay Valiliğine tayin edilmiş bulunan İçişleri Bakanlığı Müsteşar Muavini Sayın Fuat Yurttaş'ın bugünkü Ankara Treni ile İskenderun'a oradan şehrimize geleceği öğrenilmiştir. Valimizi karşılamak üzere İl merkezinden ve İlçelerden birer heyet bu sabah Erzin'e gitmiştir²⁷. İlimiz Valiliğine tayinlerini daha önceden haber vermiş bulduğumuz Sayın Fuat Yurttaş, dün Ankara'dan şehrimize gelmiş ve İl sınırından itibaren geçtiği her yerde resmi törenlerle, halkın sevgi gösterileri ile karşılanmıştır.

Valimizi, başta Vali Vekili Şevket Kancan, Milletvekillerimizden Suphi Bedir, şehrimiz Belediye Başkanı Selim Çelenk olmak üzere İl ve Belediye Meclisleri, Cumhuriyet Halk Partisi İdare Kurulu azaları, Halkevi Başkanı ve gazetecilerden müteşekkil bir heyet Payas İstasyonunda karşılamış ve trenle İskenderun'a kadar kendilerine refakat etmiştir.²⁸

İskenderun'da, başta Sayın Tümen Komutanı General olmak üzere bir askeri ihtiram kıtası ve bando tarafından selamlanan Valimiz, İlçe erkanı ve kalabalık bir halk kitlesi tarafından da karşılanmış herkesin birer birer ellerini sıkın Sayın Fuat Yurttaş buradan doğruca askeri mahfele gitmiş, bir müddet istirahatten sonra yollarına devam eylemişlerdir.

Valimiz Belende de hararetle karşılanmış ve kendisine ikram olunan mevsim meyvelerinden yedikten sonra Antakya'ya doğru yola çıkmışlardır. Çakallı mevkiinde kendilerini bekleyen beşinci Genel Müfettiş Sayın Nizamettin Ataker'e mülaki olan valimiz birlikte ve tam saat 17,30 da şehrimize varmış, methalde toplanan il erkânı ve bir ihtiram kıtası tarafından selamlanmış, burada da büyük bir halk kütlesi tarafından alkışlarla karşılanmıştır.

Valimiz, İl erkânının birer birer ellerini sıkın ve halka hitab ederek: Zahmet ettiniz teşekkür ederim, deyip doğruca Belediyeye gelmiş burada da bir müddet dinlendikten sonra Beşinci Genel Müfettişle birlikte Vali konağına gitmişlerdir. Yeni Valimiz Sayın Fuat Yurttaş, çok kıymetli idarecilerimizdendir. Kendileri idare memuriyetlerinde sırasıyla Safranbolu, Marmaris Kaymakamlıklarında, Adana ve İzmir umuru Hukukiye

²⁵ 29 Temmuz 1947, Atayolu, Atayolu Gazetesi, Sayı:1165, S. 1.

²⁶ 30 Temmuz 1947, Atayolu, Atayolu Gazetesi, Sayı: 1166, S. 2.

²⁷ 21 Ağustos 1947, Atayolu, Atayolu Gazetesi, Sayı: 1182, S. 1.

²⁸ 27 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı: 1183, S. 1.

müdürlüklerinde, İçişleri Bakanlığı Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü Muavinliğinde, İzmir Vali Muavinliğinde, Emniyet Genel Müdürlüğü Muavinliğinde, Hakkâri ve Gümüşhane Valiliklerinde bulunmuş ve son vazifeleri İçişleri Bakanlığı Müsteşar Muavinliğinden de Valiliğimize tayin olunmuşlardır. Kameri 319 doğumlu ve halen 44 yaşında bulunmaktadır. Sayın Valimizi de saygı ve sevgilerimizle selamlar, kendilerine bu görevlerinde de üstün başarılar dileriz²⁹.

Sayın Valimiz Fuat Yurttaş, bir taraftan ziyaretçilerini kabul etmekle beraber, dünden itibaren iadei ziyarete de başlamışlardır. İlk önce Belediyeyi ziyaret eden Valimiz, burada şehir işleri hakkında bilgi almışlar ve daireleri birer birer dolaşıp memurları işleri başında görmüşlerdir. Daha sonra Adliyeyi, T. Odasını, C.H.P. yi, D.P. yi, Halkevini ve gazetemiz idarehanesini ziyaret ederek Başkanların ve gazetemiz mensuplarının ziyaretlerini iade etmişlerdir. Valimiz şehirdeki ziyaretlerini bitirdikten sonra İlçeleri, Bucakları ve köyleri ziyarete başlayacaklardır³⁰.

Valimiz Sayın Ali Fuat Yurttaş ziyaretleri iadeye devam etmektedirler. Dün de Hastaneyi, Milli Eğitim Müdürlüğünü, Liseleri ve Enstitüleri, Bayındırlık ve Sağlık Müdürlüklerini, Sıtma Savaş Başkanlığını, Tapu Müdürlüğünü ve Sicil Muhafızlığını, İskân Müdürlüğünü, Koza Kooperatifini, Müzeyi, Noterliği ziyaret ederek müdürlerin ziyaretlerini iade etmiş ve ilgililerden işleri hakkında bilgiler almışlardır³¹.

Şehrimiz Adalet mensupları dün akşam Harbiye’de Sayın Valimiz Fuat Yurttaş şerefine bir ziyafet vermişlerdir. Kendileri de esasen bir Hukukçu olan Valimizin, meslek arkadaşlarının bu sofrasında bulunuşu, neşeli ve faydalı bir gece geçirilmesine vesile olmuştur. Valimiz, bu akşamda Halkevlerinin, şereflerine tertiplemediği sofrada bulunacaklardır³². Antakya Halkevleri tarafından dün akşam Sayın Valimiz Ali Fuat Yurttaş şerefine altmış kişilik bir ziyafet verilmiştir. Yemek neşe içinde geçmiş, daha sonra bahçeye çıkılarak, Valimiz Halkevliyle burada geç vakte kadar hasbihallerde bulunmuşlardır³³.

“Vazifem her şeyden önce, her yerde olduğu gibi bölgemde kanunları iyi tatbik etmek ve ettirmek, kanunu hâkim kılmaktır. Bu itibarla, köylümüzden kasaba ve şehirlilerimizden bilhassa ricam, kayıtsız şartsız, her zaman hizmetlerine amade olduğumu bilmeleridir. Yapılmayan işlerini ve bakılmayan herhangi bir şikâyetlerini doğrudan doğruya dairemde,

²⁹ 27 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı:1183, S. 3.

³⁰ 26 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı:1186, S. 2.

³¹ 28 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı: 1188, S. 2.

³² 29 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı:1189, S. 2.

³³ 30 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı: 1190, S. 2.

evimde ve köylerinde bana bildirmelerini isterim...-“Benim için şu veya bu zümreye, filan veya falan şahsa mütemayil olmak imkanı yoktur. Memlekete faydalı olduğuna inandığım herkes, benim için en muhterem vatandaşdır. En basit köylümüzle en münevver vatandaşımız müsavidir...-“Bu güzel yurdumuzda daha verimli hizmet edebilmek için Sayın Hataylıların bana müzahir olmaları, benim için en büyük bir kuvvet olacaktır.”

Dün sabahtan itibaren makamına gelerek görevine başlamış bulunan Valimiz Sayın Fuat Yurttaş, öğleden önce ve sonra daire müdür ve memurlarının, partililerin ve şehir ve halkından birçoklarının ziyaretlerini kabul etmiş, ilgililerden çeşitli konularda ilk bilgileri almıştır³⁴. Bu sabah kendilerini ziyaret eden bir arkadaşımıza, Hataylılara hitaben bir diyecekleri olup olmadığı sorusu üzerine, Sayın Valimiz şu demekte bulunmuşlardır;

“Evvelce de vazife ile diğer vilayetleri gezdiğim sırada Hatay’a gelmiş iki gün kalmıştım. Yurdumuzun hakikaten güzel bir bölgesinde vazife almaktan ve hizmet edebilme imkânı bulmaktan cidden bahtiyarım. Vazifem, her şeyden önce, her yerde olduğu gibi bölgede de kanunları iyi tatbik etmek ve ettirmek ve kanunu hâkim kılmaktır.

Bu itibarla köylümüzden, kasaba ve şehirlilerimizden bilhassa ricam, kayıtsız şartsız, her zaman hizmetlerine amade olduğumu bilmeleridir. Yapılmamış işlerini ve bakılmamış her hangi bir şikâyetlerini doğrudan doğruya dairemde, evimde ve köylerinde bana bildirmelerini isterim. Esasen bu husus için bütün köylere bir tamim yapacağım ve bunu takip edeceğim.

Benim için şu veya bu zümreye, filan veya falan şahsa mütemayil olmak imkânı yoktur. Şahsi emellerden hariç, memlekete faydalı olduğuna inandığım her kes benim için en muhterem vatandaşdır. En basit köylümüzle en münevver vatandaşımız müsavidir. Hepsisi ile de aynı derece de yakın ve dertleri ile hemdert olmak isterim.

Hiçbir zaman şahsi emellere alet olmama imkân olmadığını ve bu yolu takip edenlerin aldanacaklarını söylemeye bile lüzum görmem. Bu güzel yurdumuzda daha verimli hizmet edebilmek için Sayın Hataylıların bana müzahir olmaları, benim için daima büyük bir kuvvet olacaktır. Sırf yurda hizmet etmek ve faydalı olmak bakımından onların samimi ikazlarını ve müzaharetlerini memnunlukla karşılayacağım.

Tekrar edeyim, gerek şahsım, gerek bütün memur arkadaşlarımın daima halkın hizmetinde olduğumuzun ve onların kanun dairesinde bütün dilek ve işlerini yorulmadan, en kısa zamanda yapmak, onlara faydalı olmak prensibimiz olduğunun bilinmesi lazımdır.”³⁵

³⁴ 23 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı:1184, S. 1.

³⁵ 23 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı:1184, S. 2.

Sayın Valimiz Fuat Yurttaş 'ın, işe başladıkları günün ertesi gazetemize verdikleri demeçte, bilhassa köylümüzün işleri ile meşgul olmak kararında bulduklarını bildirdikleri malumdur. Yine bu demeçlerinde Valinin işaret ettikleri köylümüze tamimleri dün basılmış ve köy muhtarlıklarına gönderilmiştir. Bir halk idaresinde, vazifesini müdrik bir yüksek idare adamının, zaten bundan başka türlü hareket etmesine imkân olmayacağını düşünürsek, Sayın Valimizin, Halkın işlerine karşı göstermekte oldukları bu yakın ve içten ilgiyi elbette derin bir memnunlukla karşılamamız icap eder. Köy muhtarlarına yapılan tamim aynen şudur:

Tayin buyrulduğum Hatay Valiliğinde işe başlamış bulunuyorum. Sık sık köylerinize gelerek sizlerle uzun uzun konuşacak, işlerinizle ve dertlerinizle yakından alakadar olacağım.

Bütün dairelerde işlerinizin geciktirilmesi işlerinizin tetkik edilip kanun dairesinde sonuca vardiirilmaması gibi şikâyetlerinizle, köye ve işlerinize ait dileklerinizi her zaman için dinlemeye hazırım. Evimde, Daireimde ve size geldiğim zamanda bu hususta hiç çekinmeden doğrudan doğruya bana müracaat etmenizi isterim.

Vazifem ve emelim daima sizlere faydalı olmaktır. Bu genelgemin bütün köylüye okunup anlatılmasını rica ederim.³⁶

Hikmet Kümbetlioğlu (1950_1951)

Ankara (Özel) Valiler arasındaki nakil ve tayinler bakanlar kurulunun kararından çıkmıştır. Bu değişikliklere göre; Hatay valiliğine Elazığ valisi Hikmet Kümbetlioğlu, Tekirdağ valisi Raif Tek, Çanakkale valiliğine Kocaeli valisi Şefik Yurdakul Muş valiliğine, Muş valisi Suphi Aktan Tokat valiliğine, Mardin valisi Seyfi Turgay Kars valiliğine, Mülkiye Müfettişlerinden Emin Ergüven Van valiliğine, Zatişlerin Müdürlerinden Yahya Ertekin Afyon valiliğine, Erzurum valisi Safaeddin Karsuakçı Zonguldak valiliğine, Zonguldak valisi Daniş Yurdakul merkeze, Yozgat valisi İhsan Sabri Muğla valiliğine, Muğla valisi Sabit Kına Antalya valiliğine, Mülkiye Müfettişlerinden Sadrettin Er Türk Niğde valiliğine, emekli Tuğbaylardan Emin Akıncı Edirne valiliğine tayin ve nakil edilmişlerdir.³⁷

Merkezde Müfettiş Valiliği'ne tayin edilen Vali Ali Fuat Yurttaş 30 Haziran 1950 de saat 12.00 da Hatay'dan ayrılmıştır. Ayrılırken, Avukat Mesut Fani Bilgili hazır bulunan zevatın hissiyatına tercüman olan veciz bir konuşma yapmış; bunu takiben Ali Fuat Yurttaş fazla heyecanlı olduğundan sadece *“hepinize teşekkür ederim, Hataylıların sevgisini kalbimde yaşatacağım”* kelimeleriyle mukabele etmiştir. Vali Ali Fuat Yurttaş'a hayırlı

³⁶26 Ağustos 1947, Atayolu Gazetesi, Sayı:1186, S. 2.

³⁷ 29 Haziran 1950, Atayolu Gazetesi, Sayı:2042, Sayfa:1, Yıl:12

yolculuklar dileriz.³⁸

Haber aldığımızı göre, İçişleri bakanlığı valiler arasında yeniden tayin ve nakiller yapmıştır.30 haziran 1950 tarihli resmi gazetede çıkmış olan listeye göre Tekirdağ valisi Raif Tek Çanakkale, Muş valisi Suphi Aktan Tokat, merkez valisi Burhanettin Teke Kocaeli, İzmir Vali Muavini İhsan Şenmen Erzurum, Kocaeli valisi Şekip Yurdakul Muş, Antalya valisi İsmail hakkı Baykal Urfa, Yozgat valisi İhsan Hayri Çağlayangil Antalya, Ağrı valisi Turgut Başkaya Gümüşhane, Kars valisi Rıfat Bingöl Mardin, Mardin valisi Fevzi Tugay Kars, Zonguldak valisi Daniş Yurdakul merkeze, Çanakkale valisi Reşit Demirtaş Çorum valiliklerine almakta oldukları maaşlarıyla naklen merkezde Müfettiş Esat Onat kendi kadro ve maaşıyla Amasya valiliğine İçişleri Bakanlığı Tetkik Kurulu Müşaviri Muharrem Bala Saygun Elazığ valiliğine, Ankara Belediye Başkan Yardımcısı Fahri Gürkök Sivas valiliğine, emekli Kurmay Tuğbay Emin Akıncı Edirne valiliğine yeniden, İçişleri Bakanlığı Özlük İşleri Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Ekrem Avşaroğlu Erzincan, Mülkiye Müfettişi Muzaffer Kuşakçioğlu Ağrı, Mülkiye Müfettişi Emin Ergüven Van, Mülkiye Müfettişi Mümtaz Nayman Çoruh, Mülkiye Müfettişi Sadettin Ertürk Niğde, Mülkiye Müfettişi Fahrettin İnal Bingöl, Emniyet Baş Müfettişlerinden Safaettin Karanakçı Zonguldak, Muş ili Hukuk İşleri Müdürü olup 5439 sayılı kanun gereğince Emniyet Genel Müdürlüğünde çalıştırılan Hayri Özbil Yozgat, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdür Muavini Kazım Arat Kayseri valiliklerinde aynı kanunun ikinci maddesine göre kendi maaş ve kadrolarıyla çalıştırılmaları bakanlar kurulunca kararlaştırılmış ve yüksek tasdiğe iktiran etmiştir.³⁹

Vali Hikmet Kümbetlioğlu 25 Temmuz 1950 de sabah saat 09.00 da cumhuriyet halk partisi binasına giderek parti ileri gelenleriyle tanışmış ve hasbıhalde bulunmuştur. Konuşma samimi bir hava içerisinde geçmiş ve eski günler anılarak mücadele yıllarına ait hatıralardan bahs olunmuştur. Daha sonra halkevini de ziyaret eden Hikmet Kümbetlioğlu kurtuluş müzesini gezmiş müze hakkında izahat alarak hatıra defterini imzalamıştır.⁴⁰ Vali Hikmet Kümbetlioğlu ‘nun daire, amir, memur ve arzu eden vatandaşların kurban bayramı dolayısı ile ziyaretlerini halk evi salonlarında 26 Temmuz 1950 de sabah 10.00 dan 12.00’a kadar kabul ettiği öğrenilmiştir.⁴¹ Teftişlerde ve incelemelerde bulunmak üzere Vali Hikmet

³⁸ 1 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2044, Sayfa:1

³⁹ 1 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2044, Sayfa:1

⁴⁰ 26 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2060, Sayfa:1

⁴¹ 27 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2062, Sayfa:3

Kümbetlioğlu 13 Nisan 1951 de İskenderun'a gitmiştir.⁴²

Rebii Karatekin (1951-1954)

Bir iki güne kadar aramızdan uğurlayacağımız Vali Hikmet Kümbetlioğlu'na yeni vazifesinde de başarılar dilerken, Hatay da onun yerini alacak olan Vali Rebii Karatekin'i yine bir devlet temsilcisi ve kanun adamı olarak karşılamaya hazırlanmış bulunduğumuzu açıklarız.⁴³

İçişler Bakanlığınca Valiler arasında yapılacak değişikliklere ait yeni bir kararname hazırlandığı haber alınmıştır. Kararname gereğince 12 vali emekliliğe sevk edilmiştir. Bu arada Sivas Valisi Taki Gürkök, Ağrı Valisi Sakıp Yurdakul, Hatay Valisi Rebii Karatekin ve Ankara Valisi Necati İlder merkez valiliğine nakledileceklerdir. Emekliliğe sevk edilenler arasında Niğde Valisi Hasip Kayhan İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanı Osman Nuri Tekeli üç de Başmüfettiş bulunmaktadır.⁴⁴

Ankara 16 (Özel) İçişleri Bakanlığı gördüğü lüzum üzerine bazı valiler arasında yeniden değişiklik yapacaktır. Bu arada 30 hizmet yılını doldurmuş olan merkez memurları ile valiler ve idare amirleri emekliye ayrılacak ve halen vekâletle idare edilmekte olan Sivas valiliğine de yeni tayin yapılacaktır. Alınan bilgiye göre İçişleri Bakanlığı merkez valiliklerinden olumlu bir fayda elde edememiştir. Bunun için merkez valiliklerinin lağvi yönüne gidilecektir⁴⁵. Haber verildiğine göre, açık bulunan Seyhan valiliğine Hatay Valisi Rebii Karatekin tayin edilmiştir⁴⁶.

Celal İzgi (1954-1956)

Hatay Valisi Rebbi Karatekin, Ankara'da İller Bankası İdare Meclis Üyeliğine tayin olunmuştur. Yerine İstanbul Vali Muavinlerinden Celal İzgi'nin tayin edildiği ve her iki tayinin de yüksek tasdikten çıktığı öğrenilmiştir.

Hatay D.P. toplantısından birkaç günden beri kulaktan kulağa fısıltı halinde yaydıkları haber gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu rivayetlere göre Hatay'dan Ankara'ya giden D.P. heyeti orada Cumhurbaşkanından, Başbakanından, Bakanlardan Valinin değiştirilmesini istedikleri ve olumlu cevap aldıkları anlaşılmıştır. Yine bu toplantıdan, D.P. Hatay müfettişi Petev Aratın değiştirilmesi için aynı heyet söz almış bulunmaktadır⁴⁷.

Hatay valiliğine tayin edilen İstanbul vali muavinlerinden celal İzgi 11 Şubat 1954 saat

⁴² 14 Nisan 1951, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2279, Sayfa:1, Yıl:13

⁴³ 3 Mayıs 1951, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2293,Sayfa:2

⁴⁴ 19 Ocak 1952, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:13, Sayı: 2499, S. 2.

⁴⁵ 17 Mayıs 1952, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:13, Sayı:2596, S. 2

⁴⁶ 13 Temmuz 1953, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:13, Sayı:2636, S. 2.

⁴⁷ 25 Ocak 1954, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:14, Sayı:3098, S. 1.

15.30’da yeni vazifesine başlamak üzere hataya geldi. Celal İzgi şehir girişinde otomobilinden inerek kendisini bekleyen mülki, askeri erkânı, partilileri, halkı selamlamış tören birliğini inceledikten sonra beraberlerindekiyle heyet konağına gelmiştir⁴⁸.

Celal İzgi sınırda kaçakçılığın önlenmesi yolunda almış oldukları tedbirler ve bu tedbirler neticesinde elde edilen başarılarından dolayı Celal İzgi bir takdirname ile taltif edildi. Bu takdirname bakanlar kurulunca verilmiştir. Bakanlar kurulunca “*Celal İzgi’yi tebrik eder ve başarılarının devamını dileriz*” denildi⁴⁹.

Hatay ile ilgili meseleleri görüşmek üzere Ankara’ya giden Celal İzgi’nin başka bir vilayete tayin edileceği hakkında bir yanlış bilgi yayıldı. Bu haberin yalan olduğu ve Celal İzgi’nin temaslarını bitirir bitirmez Hatay’a döneceği resmi olarak bildirildi⁵⁰.

Celal İzgi’nin vilayet makamı otomobili ile Urfa’dan gelmekte iken aracın aksi 3 yerden kırılmış ve şoförün soğukkanlılığı sayesinde otomobil devrilmekten kurtulmuş ve büyük bir kazanın önüne geçilmiştir⁵¹.

Ethem Yetkiner (1956-1957)

15 Eylül 1956 tarihli Hatay Gazetesi’nde çıkan habere göre Vali Celal İzgi Urfa Valiliği’ne terfian nakledilmiştir. Hatay Valiliği’ne de eski Emniyet Umum Müdürlerinden Ethem Yetkiner tayin edilmiştir.⁵² Hatay Vilayet Valiliği’ne tayin edilen Ethem Yetkiner’in kısa hal tercümesi bildirisi şu şekildedir: Ethem Yetkiner 1912 yılında Rodos’ta doğmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesi’nden mezun olduktan sonra sırasıyla İstanbul maiyet memurluğunda, Bucak, Kuşadası, ve Olto Kaymakamlıklarında, Mülkiye müfettişliklerinde, Kütahya Vali Vekilliğinde, Kocaeli Valiliğinde, İstanbul Emniyet ve Emniyeti Umumiye Müdürlüğünde, Konya ve Merkez Valilikleri’nde bulunmuştur.⁵³ 21 Eylül 1956 tarihli habere göre Hatay Valiliği’ne tayin edilen Ethem Yetkiner, Eylül ayının 26’ sında İstanbul’dan vapurla hareket etmiştir. Ay sonuna doğru Hatay’da olacağı tahmin edilmiştir.⁵⁴ Urfa Valiliği’ne naklen tayin edilmiş olan Celal İzgi, 25 Eylül günü saat 13’te uçakla İskenderun’a ve oradan Hatay’a gelmiş olacağı tahmin edilmiştir. Celal İzgi’nin yeni vazifesi başına gitmek üzere birkaç güne kadar Hatay’dan ayrılacağı öğrenilmiştir.⁵⁵ Urfa Valiliği’ne tayin edilmiş

⁴⁸ 12 Şubat 1954, Atayolu Gazetesi, Yıl: 14, Sayı: 3114, S. 1.

⁴⁹ 2 Aralık 1955, *Hatay Gazetesi*, Yıl: 1, Sayı:16, S.1.

⁵⁰ 3 Nisan 1956, *Hatay Gazetesi*, Yıl: 1, Sayı:121, S.1.

⁵¹ 14 Nisan 1956, *Hatay Gazetesi*, Yıl: 1, Sayı:131, S.1.

⁵² 15 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:253, S.1.

⁵³ 15 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:253, S.2.

⁵⁴ 21 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:258 S.1.

⁵⁵ 25 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:261 S.3.

olan Celal İzgi 29 Eylül günü Hatay'dan ayrılacaktır. İzgi, Hatay'dan ayrılmadan evvel, mesai arkadaşlarına ve Hatay Halkı'na aşağıdaki mektubu tamim etmiştir.⁵⁶ “Urfa Valiliği'ne tayinim dolayısıyla bugünlerde vazifeden ayrılıyorum. Hatay Vilayeti'nde üç seneye yakın bir müddet çalıştığım resmi vazifeli mesai arkadaşlarıma bana yaptıkları kıymetli yardımları ve gösterdikleri müsbet gayretleri sayesinde memleketimize ve milletimize faydalı hizmetler ifa etmiş olduğumuza kani bulunarak büyük bir vicdan kalp huzuru içinde hepinize teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarak Urfa'ya gidiyorum. Hatay Vilayeti kaza, nahiye ve köylerinde bulunan bütün vatandaşlarıma ve memur arkadaşlarıma arz veda eder ve hürmet hisleriyle hepsinin ayrı ayrı gözlerinden öperim.”⁵⁷

Yeni Vali Ethem Yetkiner 26 Eylül'de İstanbul'dan Vapurla hareket etmiştir. 29 Eylül 1956 tarihli habere göre Ethem Yetkiner 30 Eylül 1956 sabahı 9 raddelerinde Hatay'a varmış olacaktır. Vali Hatay Şehri'nin methalinde askeri merasimle karşılanacaktır.⁵⁸ Vali Celal İzgi 29 Eylül sabahı saat 9'da Urfa'ya gitmek üzere Hatay'dan ayrılmıştır. Vali Konağı'nın önünde toplanan çok kalabalık bir halk kitlesi tarafından tevdi edilen İzgi, kendisini uğurlayanlarla ayrı ayrı meşgul olmuş ve bu vilayetten çok müsbet intibalarla ayrıldığını, İskenderun'a müteveccihen ayrıldığını, Hataylılar'ı ebediyen unutmayacağını beyan etmiştir. 29 Eylül 1956 günü veda ziyaretlerinde bulunan Vali, ezcümle Hatay Gazetesi idarehanesine uğramış ve hasbihallerde bulunmuştur.⁵⁹

Hatay Valiliği'ne tayin edilmiş olan Ethem Yetkiner, 30 Eylül sabahı saat 9.15'te Hatay'a gelmiştir. Şehrin methalinde askeri merasim, bando, mebuslar, daire rüesası, gazeteciler ve kalabalık bir halk kütlesi tarafından karşılanan Yetkiner vilayet konağına kadar kendisini karşılayanlarla birlikte yaya olarak yürümüştür. Vali Yetkiner, vali konağında çok kısa bir istirahatten sonra günlerden pazar olmasına rağmen, vilayet makamına giderek çalışmalara başlamıştır. Bu meyanda gazetelere de bir beyanatta bulunan Yetkiner ezcümle şunları söylemiştir: ‘Güzel Vilayetinizde vazife almış olmayı, şahsım için bir mazhariyet ve şeref telakki etmekteyim. Hatay Vilayet olarak feyizli bir inkişafın yolu üzerindedir. Daima iyiye ve daima güzele doğru hızla ilerlemektedir. Bu mevzuda muhterem halkımızla el ve gönül birliği yapmak birinci vazifem olacaktır. Hataylılar'ın buraya gelinceye kadar, İstanbul'dan itibaren geçtiğim her yerde bana karşı gösterdikleri nezaket ve samimi

⁵⁶ 27 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 263, S.1.

⁵⁷ Hatay Valisi Celal İzgi Tarafından Verilen Demeç (27 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:263, S.1).

⁵⁸ 29 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 256, S.1.

⁵⁹ 29 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 265, S.1.

muhabbetin minnettariyım. Hatay Vilayeti'nin terakki ve tealisi, Hataylılar'ın refah ve saadeti en samimi dileğimdir. Yeni vazifeme bu duygular içinde başlıyorum.⁶⁰.

Vali Ethem Yetkiner, 1 Ekim sabahı vilayet makamına giderek vazifesine başlamıştır. Valiyi sırasıyla Hatay mebuslarından Dr. Mithat Kuseyrioğlu, A. Fevzi Atahan, Şevket Sarıcalı, ve Abdullah Cilli, Belediye reis vekili, adliye erkanı, daire müdürleri ve erkanı, Demokrat Parti Vilayet İdare Heyeti Reisi, Ticaret ve Sanayi Odası Reisi, Banka müdürleri ve şehrin ileri gelenlerinden bir çok zevat makamında ziyaret etmiştir. Yeni vali Yetkiner, dahiliye mesleğine, İstanbul Vilayeti maiyet memurluğu ile başlamış ve sırasıyla Bucak, Kuşadası ve Olti kaymakamlıklarında, Seyhan ve İstanbul Bölgeleri mülkiye müfettişliklerinde, Kütahya, Aydın, Çankırı, Kocaeli, Konya valiliklerinde, İstanbul Emniyet Umum Müdürlüğü'nde bulunmuş ve Hatay Valiliği'ne tayin edilmiştir.⁶¹

Hatay Valiliği'ne verilen ikinci vali muavinliği kadrosuna Uşak Hukuk İşleri Müdürü Abdullah Mesut Uyanık tayin edilmiştir.⁶²

Ahmet Topaloğlu (1957-1960)

Hatay valiliğine tayin edinmiş bulunan Ahmet Topaloğlu 27 Aralık 1957 tarihinde saat 15.30 'da şehre gelmiş ve vilayet konağı önünde Mülki, Askeri, Erkan müesseseler ve esnaf teşekkülleri temsilcileri ile kalabalık bir halk kitlesi tarafından karşılanmış başında bando bulunan bir Jandarma kıtası tarafından selamlanmıştır. Vali karşılayıcıların birer birer ellerini sıkarak merasim kıtasını teftişten sonra doğruca makamına çıkmış ve burada da ziyaretleri kabul etmiştir. Vali, vazifeye başlaması münasebeti ile Hatay halkını hitaben basına şu beyanatta bulunmuştur. 26 Aralık 1957 de Hatay valiliği vazifeme başlıyorum. Daha evvelden bir kazasında vazife yapmak suretiyle tanıma fırsatını bulduğu Hatay vilayetine ve muhterem Hatay halkına hizmetten zevk duyacağım, dedi. Bu vazifelerimi yerine getirmem de muhterem Hatay halkının bana yardımcı olacağına inanıyorum. Şimdiden teşekkürlerimi arz eder. Hataylıları hürmetle selamlamıştır.⁶³ Hatay'ın yeni valisi Ahmet Topaloğlu bu sabah İskenderun'a gelerek saat 14.30 da şehre doğru hareket edecek ve buraya ulaşacak Vilayet Konağı önünde Daire Amir ve Müdürleri tarafından karşılanarak selamlandı.⁶⁴

Enver Saatçigil (1960)

⁶⁰ 1 Ekim 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 266, S.1.

⁶¹ 1 Ekim 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 266, S.2.

⁶² 9 Nisan 1957, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 468, S.2.

⁶³ 26 Aralık 1957, *Hatay Gazetesi*, , Sayı: 728, S.1.

⁶⁴ *Hatay Gazetesi*, , S.2

Yeni tayin edilen Hatay Valisi Saatçigil 12/06/1960 Pazar günü teyyare ile İskenderuna gelecektir.⁶⁵ Vilayet Valiliğine tayin edildiklerini daha önceki nüshalarımızda bildirdiğimiz Enver Saatçigil 12.06.1960 tarihinde uçakla İskenderun'a gelmiştir. Vali İskenderun'dan kısa bir tevekkülü müteakip şehre gelmiş ve istirahate çekilmişlerdir. Yeni Vali bugün sabah vilayete gelerek vazifeye başlamışlardır. Kendilerine hoşgeldin der ve muvaffakiyetler temenni ederiz. Vali Enver Saatçigil, Abdulgani Efendinin oğludur. 1917'de Diyarbakır'da doğmuştur. Diyarbakır lisesinde okumuş ve mülkiyeden mezuniyetini müteakip sıra ile İzmir'e bağlı Kızılbahçe, Bornova, nahiye müdürlükleri İzmir naiyet memurluğu Ermenek, Kulb ve Erbaş ve 1952'de de İzmir vali muavinliği yapmıştır. 1953'de burdur valiliğine getirilen Saatçigil bundan sonra daha başka vilayetlerde Valilik yapmıştır.⁴ Hatay Antakya'yı çok beğendiğini fakat Antakya'nın ihmal edildiğini söyledi. Hatay valiliğine tayinlerini müteakip 13 Haziran 1960'da şehre gelerek vazifelerine başlayan Vali Enver Saatçioğlu'nu 14 Haziran 1960 gazetemizin sahibi ve mesul müdürü makamlarında ziyaret etmiştir. Vali gazetemizin sorumlularıyla tanışmayı müteakip hasbihaîde bulunmuş, Hatay'ın ve bilhassa Antakya'yı ziyadesiyle beğendiğini fakat Antakya'nın her bakımdan geri kalmış olduğunu belediye hizmetlerinin gerekli şekilde yapılabilmesi için belediyenin mali durumun kifayetsiz olduğunu su ve elektrik işlerinin de behemehal bir düzene konulacağını, esnafın sanayi sitesi mevzusunun ele alınacağını ve muhakkak her sanatkârın bir dükkâna sahip olacağını söylemiştir. Bütün Hataylılara teşekkürlerini belirten Vali her ihtiyacın karşılanması hususunda azami derecede gayret sarf edeceğiz demiştir.⁶⁶ Milli birlik hükümetinin vilayetlerde valiler kazalarda kaymakamları Belediye Başkanlarını Deruhte edeceklerine dair aldığı karara uyarak Vali Enver Saatçigil 21.06.1960 tarihinden itibaren Hatay belediye başkanlığı vazifesini deruhte etmişlerdir. Vali bu sabah belediyeye giderek şehir işleriyle meşgul olmuşlardır.⁶⁷ Ankara konsolosu Antakya öğretmenler derneği ile, öğretmenler yardımlaşma dernekleri ve Kızılay idare heyeti ile çocuk esirgeme kurumu ve Reyhanlı'dan bir heyet valiyi makamlarında ziyaret etmişlerdir.⁶⁸ Vali Enver Saatçigil şehrin ihtiyaçlarını tespit ve ana davaları halletmek üzere muhtarlarla görüşmeye karar vermiştir. Bu cümleden alarak vali 22 Temmuz 1960 günü saat 10:00 da cumhuriyet Cebrail tepesi ve kanatlı mahallesi muhtarlarıyla cumhuriyet mahallesindeki kahvede görüşecek ve mahallelerinin

⁶⁵ 11 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1366,S.L

⁶⁶ 15 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1369, S.L

⁶⁷ 21 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1397, S.L

⁶⁸ 16 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1370,S 2

ihtiyaçlarını soracaktır. Pazartesi'den itibaren de günde üç muhtarla görüşecek ve mahallelerinin ihtiyaçlarını tespit edeceklerdir. Vilayet Jandarma Komandanı ve Emniyet Müdür Vekili Ziya Işıkgözler Vali'ye refakat etmekteydi. Vali Enver Saatçigil beraberlerinde vilayet jandarma kumandanı, ve Emniyet müdür vekili Albay Ziya ışıközlü olduğu halde 23 Haziran Perşembe günü Altınözü ve Reyhanlı kazalarında tetkiklerde bulunmuşlar bu meyanda kendilerine Reyhanlı'da Nafiz Müdürü ve hususi muhasebe müdürü iltihak etmişlerdir. Reyhanlı kazasında halk valiyi coşkun tezahüratla karşılamışlardır. Vali belediyede halka bir hitabede bulunmuş ve halkın dileklerini dinlemiştir. Bilahare refakatindekilerle birlikte hamam köyüne gidilerek burada tetkiklerde bulunmuş ve aynı gün şehre gelmiştir.⁶⁹ Vali Enver Saatçigil beraberinde vilayet jandarma kumandanı Ziya ışıközlü ile 24 Haziran 1960'da Kırıkhan ve hasa kazalarına giderek halka temas ve tetkiklerde bulunmuş halkın dileklerini dinlemişlerdir⁷⁰ Cumhuriyet mahallesindeki bu toplantıya mahallelimde iştirak etti. 21 Temmuz 1960'da ki nüshamızda bildirdiğimiz gibi vali Enver saatçigil bu sabah cumhuriyet mahallesindeki kahvede cumhuriyet, Cebail tepesi ve kanatlı mahallesi muhtarları ile orada toplanan halkla görüşmüş, mahallerinin ihtiyaçlarıyla dileklerini tespit etmiştir. Valinizin bu yakın alakasından dolayı bütün mahalle sakinleri ziyadesiyle mütehasıl olmuşlardır. Valinin bu görüşmeleri devam edecektir.⁷¹ Şehir içinde 21 Haziran 1960'da bir geziye çıkan ve bazı dairelere uğrayarak iadeyi ziyaretlerde bulunan vali Enver Saatçigil bu arada idarehanemizi de şereflendirmiştir. Vali personelimize hasbihalde bulunarak ihtiyaçları olup olmadığını sormuş ve gazetelere her türlü yardımda bulunacaklarını beyan etmişlerdir.⁷²

Tevfik Doğan (1960)

Milli Birlik Komitesi Başkanlığınca Hatay Valiliğine tayin edilen Birinci Jandarma Tümen Kumandanı Tümgeneral Tevfik Doğan 30 Mayıs 1960 tarihinde vazifesine başlamış⁷³. Askeri Vali Tümgeneral Tevfik Doğan 2 Haziran 1960 tarihinde Hatay'da bulunan Banka Müdürlerini makamlarında kabul ederek kendileriyle görüşmüş.⁷⁴ Vilayet Basın Bürosu Müdürlüğüne Kd. Binbaşı Saadettin Şehsuvaroğlu Müdür Yardımcılığına İnönü İlkokulu Başöğretmeni Latif Günel Hatay Askeri Valisi Tümgeneral Tevfik Doğan

⁶⁹ 25 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1378, S.L

⁷⁰ 25 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1378, S.L

⁷¹ 22 07 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1401, S.L.

⁷² 22 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1375, S.L.

⁷³ 31 Mayıs 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1359, S.1.

⁷⁴ 2 Haziran 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1367, S.2.

tarafından tayin edilmiş.⁷⁵ Vali Tuğgeneral Tevfik Doğanatan 4 Haziran 1960 tarihinde Samandağ ve Yayladağı Kazalarına gitmiş tetkiklerde bulunmuş. Vali Tuğgeneral Tevfik Doğanatan 7 Haziran 1960 tarihinde Reyhanlı Kazasında tetkiklerde bulunmuş. 7 Haziran 1960 tarihinde Vali Tuğgeneral Tevfik Doğanatan Kırıkhan ve İskenderun Kazalarına gitmiş halkla görüşüp gerekli tetkiklerde bulunmuş. 7 Haziran 1960 tarihinde Vali Tuğgeneral Tevfik Doğanatan Altınözü Kazasına gitmiş Halkla görüşüp gerekli tetkiklerde bulunmuş.⁷⁶

Muammer Ülger (1960-1964)

Hatay Valisi Emekli Tuğgeneral Muammer Ürgen, dün şehrimize gelmiş ve bu sabahtan itibaren il makamına giderek görevine başlamıştır. Vali saat 9'dan itibaren Antakya gazeteleri temsil heyetini kabul ederek kendileriyle tanışmış, gazetecilere “çok şirin bir şehir olan Hataya geldiğimden dolayı bahtiyarım. Yegane düşüncem Hatay’a yardım etmektir. Kısa zamanda icraatımızı gözlemlenizle gereceksiniz. Hatayın davalarını öğrenmeye çalışıyorum” demiştir. Vali daha sonra gazetecilerle beraber çalışacaklarını, gazetecilerle sık sık temas edeceklerini belirterek kendilerinden yardımcı olmalarını istemiştir. Vali Ürgen’e hoş geldiniz diyen gazeteciler, Hatay’daki görevinde de kendilerine başarılar dilediler.⁷⁷

Vali Muammer Ürgen dün öğleden sonra Gazipaşa İlkokulu salonunda memurlarla bir tanışma toplantısı yapmış ve kendilerine inkılâp hükümetinin çalışma amacını izah etmiştir. Vali bu konuşmasında, vatandaşın işinin hiçbir suretle sürüncemede bırakılmaması, her memurun tam saatinde görevi başında bulunması, dürüst çalışılması, işlerin süratle bitirilmesi için azami gayret sarf edilmesi gerektiği söylemiş ve görevinden çıkması görülen memurun affedilmeyeceği belirtilmiştir.⁷⁸

İhmale uğramış Hatay’ı kısa zamanda imar edilip modern tesislere kavuşturma karar ve azminde olan Vali ile yapılan bu röportajda, Ürgen’in hayatını, İnkılâp öncesi ve sonrası aldığı görevleri ve Hatay hakkında düşüncelerini okuyacaksınız. Gazetemizin yazı kadrosundan İsmet Kesen ile Serol’un hazırladığı bu röportaj pek yakında gazetemizde⁷⁹.

Hatay Valisi Muammer Ürgen ile röportaj yapmak üzere Vilayet konağının merdivenlerini çıkıyoruz heyecanlıyız. Çünkü ilk defa bir idare adamına sual soracak, cevap alacağız. Kendisinden randevu istediğimiz zaman işlerinin çokluğu içinde bizi bu kadar kısa zamanda kabul edeceğini tahmin etmiyorduk doğrusu randevu isteyişimizin ertesi günü kabul edileceğimizi beklerken bu isteğimizi yerine getiriyordu. Oysa hazırlığımız da tam değildi. Gerçi sorularımız belliydi ama sıraya koymakta hayli güçlük çekeceğimiz tabiydi. Vali Ürgen bizi güler yüzle karşıladı. Mesleğe yeni katılmış genç gazeteciler olduğumuz için bir ürkeklik vardı üstümüzde ama güler yüzü bu ürkekliğimizi bir çırpıda

⁷⁵ 13 Haziran 1960, Hatay Gazetesi, Sayı:1367, S.1.

⁷⁶ 9 Haziran 1960, Hatay Gazetesi, Sayı:1364, S.1.

⁷⁷ 11 Ağustos 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl: 22, Sayı: 5065, S. 1.

⁷⁸ 12 Ağustos, 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl: 22, Sayı: 5067, S.2.

⁷⁹ 9 Eylül 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:22, Sayı:5091, S.

alıp götürdü ve tam deyimi ile gerçekçi ve anlayışlı bir idare amiri ile karşı karşıya olduğumuzu kavradık. Asker yüzündeki hatların altında şefkatin ve samimiyetin ışığını görmemek imkânsızdı. “Okuma aşığıyım” diye sözlerine başlayan Vali, rahat açık konuşması ve samimi azimli oluşuyla müsbet intibayla uyandırıyor. İlk bakışta burada yanılmamış olduğumuza bir saat on beş dakika süren sohbetimiz boyunca anladık ihmale uğradık.⁸⁰

Hakkı Albayrakoğlu (1964-1966)

İsmail Albayrakoğlu ile Ümmügülsüm Hanım’ın oğludur.1921’deKemaliye’de doğdu. 1940’daSivas Lisesini bitirdi. S.B.O.’dan mezuniyetini müteakıb 30Haziran 1944’de İçişleri Bakanlığı stajyer memurluğuna tayin edilerek devlet hizmetine ve idare mesleğine girdi. 13 ocak 1945’de nakledildiği Ankara Maiyyet memurluğunda Çankaya kaymakam refik ve vekilliğinde staj süresini doldurduktan ve kaymakamlık kursunu da bitirdikten sonra26 Temmuz 1947’de kaymakamlığa terfi etti. 31 Temmuz1947’de kaymakamlığa terfi etti.31 Temmuz 1947’deanamur kaymakamlığına atandı.6 Kasım1947’de silah altına alındı; 30 Ekim 1948’de yedek teğmen rütbesiyle terhis edildi.30.11.1948’de Haymana 29 Mart 1949 ‘da Nallıhan 8 Ocak 1951’de Ayancık, 16 Kasım 1951’de Iğdır⁸¹ kaymakamlıklarına atanmış ve burada çalışmalar yapmıştır.⁸²

28 Kasım 1954’de Ankara emniyet müdürlüğü1. Şubemüdürlüğüne20 Mayıs 1955’de İskendurun kaymaakamlığına getirildi⁸³. Görevinden 14 Aralık 1957’de merkeze alındı. İçişleri Teşkilatı’ndan ayrılıp Ticaret Vekaleti’ne geçti. 27 Mayıs 1960 Harekatından sonra Pozantı Kaymakamlığı kadrosuyla13 Haziran 1960’da Tokat aynı kadro ile 14 Aralık 1964’de Hatay valiliklerine; 31 Ocak 1966’da yine pozantı Kaymakamlığı kadrosuyla İçişleri Bakanlığı Tedkik Kurulu emrine alınan valiler arasındadır.⁸⁴ Son görevinde iken Haziran 1968’de CHP adayı olarak Tokat Belediye Başkanlığına seçildi. Tokat valiliğide yapmıştır. Tokat valiliği sırasında Erbaa olayında tahkikatda bulunmuş ve Mahir Kılıç’ın öldürülmediğini söylemiştir.⁸⁵ Halen (Aralık 1969) bu görevdedir⁸⁶. Boşanmış dul olup 1 kızı

⁸⁰ 14 Eylül 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:22, Sayı:5095

⁸¹ 08.11.1952, *Dil Gazetesi*, Sayı: 36, S.1

⁸² 06.12.1952, *Dil Gazetesi*, Sayı: 60

⁸³ Amerikalı Mühendisler Türk İşçisinden Çok Memnun Hele Aradaki Bazı Arızalarda Türk İşçisinin Amerikan Malumatı Parçaların Benzerini Tam Bir Kudret Ve Dirayetle Yapmalarını Hayranlıkla Belirtiyorlar İskendurun’un Genç Kaymakamı Hakkı Albayrakoğlu’nun Gösterdiği Anlayış Ve Müzaheret İse Yabancı Uzmanları İşe Bağlayan Diğer Bir Unsurdur. (14.01.1957, *Milliyet Gazetesi*, S.3).

⁸⁴ 14.01.1966, *Milliyet Gazetesi*, S.7

⁸⁵ 29.04.1962, *Milliyet Gazetesi*, S.7

⁸⁶ Tokat Yüksek Seçim Kurulu Tokatta Ap’dan Belediye Başkanı Seçilen Mesrur Güreç’in Başkanlığını İptal Etmiş Ve CHP Adayı Eski Vali Hakkı Albayrakoğlunun Başkanlığını Onaylamıştır (27.06.1968, *Milliyet Gazetesi*, S.3).

1 oğlu vardır. İngilizce bildiği kendi ifadesine atfen, sicilinde yazılıdır⁸⁷. Öğrendiğimize göre yeni Hatay Valisi İsmail Hakkı Albayrakoğlu Aydın'dan şehrimize Pazar günü gelecektir misafir Suriye heyetiyle halen Ankara da bulunan Muammer Ürgenin de perşembe günü dönmesi ve yeni görevine başlamak üzere cumartesi günü şehrimizden ayrılması beklenmektedir.⁸⁸ Önceki gün şehrimize gelen İsmail Hakkı Albayrakoğlu dün sabahtan itibaren görevine başlamıştır. Vali ilk günü tebrikleri kabulle geçirmiştir.⁸⁹

Sabah saat 8 de başlayan gezi sırasında Altınözü ve Yayladağı'nda çeşitli incelemelerde bulunuldu. İl genel meclisinin geçtiğimiz Perşembe günkü oturumunda, Türkiye Kuvayı Milliye Gazileri Cemiyeti Antakya şube başkanlığı ve Erzin Mücahitler şubesinin yardım isteği de görüşölmüş ve gündemin diğer maddelerindeki isteklerle birlikte ilgili komisyonlara havale edilmiştir. Müzakereler sırasında üyeler okulu olmayan köyler üzerinde de durmuşlar, bunlardan Dört Yol Kızlarçayı köyünde üç öğretmenli 150 öğrencinin tek dershanede ders yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu arada Yayladağı Sebenoba köyüne bağlı gözen çiftliğinin bu köyden ayrılarak müstakil köy olma isteğine karşı muhtarlığın bir yazısında okunmuş yazıda İl İdare Kurulu kararına uyularak çiftliğin bu yoldaki isteğinin reddedilmesi istenmiştir. Daha sonra meclis görüşmelerin yeterli olduğuna karar vererek izahname üzerindeki müzakereleri kapatmıştır.⁹⁰ Vali Hakkı Albayrakoğlu cumartesi sabahı İskenduruna giderek ilçenin çeşitli sorunları üzerinde tetkiklerde bulunmuş ilgililerden bilgi almıştır.⁹¹ Şehrimizdeki ilk ve orta dereceli okul müdürleri milli eğitim müdürü Abdulkadir Ariç'in başkanlığında vali İsmail Hakkı Albayrakoğlu'nu ziyaret etmişlerdir. Ziyaret sırasında Albayrakoğlu ve müdürler eğitim öğretim ve çeşitli memleket meselelerine de değinmiş karşılıklı fikir teatisinde bulunmuşlardır.⁹²

Hatay senatörü Enver Bahadırlı ve milletvekili Bahri Bahadırlı dün sabah beraberlerinde CHP İl Başkanı Ahmet Rıza Eryılmaz olduğu halde vali Hakkı Albayrakoğlunu ziyaret etmiş ve kendisiyle bir süre görüşmüşlerdi.⁹³ Vali Hakkı Albayrakoğlu dün sabah Bayındırlık Müdürlüğüne giderek bazı tedkiklerde bulunmuştur. Albayrakoğlu daha sonra il Bayındırlık Müdürü Lütfullah Tosyalı olduğu halde kapalı spor salonu ile yüzme havuzu inşaatını gezmiş Tosyalıdan bu konuda bilgi almıştır. Albayrakoğlu bu arada Hacı Hasan semti halkının içme

⁸⁷ Ali Çankaya, *Mülkiye Tarihi Ve Mülkiyeler*, Mars Matbaası Yayınları, Ankara 1968-1969, S. 22.

⁸⁸ 08.12.1964, Atayolu Gazetesi, Sayı: 7287, S.1.

⁸⁹ 15.12.1964, Atayolu Gazetesi, Sayı: 7290, S.2.

⁹⁰ 24.12.1965, Atayolu Gazetesi, Sayı: 7604, S.1

⁹¹ 20.12.1965, Atayolu Gazetesi, Sayı: 7600, S.1

⁹² 16.12.1964, Atayolu Gazetesi, Sayı: 7294, S.2.

⁹³ 18.12.1964, Atayolu gazetesi, Sayı: 7296, S.2.

suyu konusundakişikayetlerini dinlemiş dilekleri tespit etmiştir.⁹⁴

Vali Albayrakoğlu İskenderun'da yaptıkları basın toplantısından sonra AP ve CHP ilçe merkezlerindeki ziyaret ederek başkan ve idare kurulu üyelerinin tayini müteakip yaptıkları tebrik ziyaretlerini iade etmiş ve ilçe merkezinde bir süre vatandaşlarla hasbıhallerde bulunmuştur. Vali partilerden sonra ziyaretlerine devam etmiştir.⁹⁵

Meclis üyeleri dün sabah 8'de Vali Hakkı Albayrakoğlu'nun başkanlığında köy yolları gezilerinin üçüncüsünü yapmışlardır. Ve açılan yollarla yapılan okulları incelemişlerdir. İlk önce Altınözü ilçesine giden üyeler öğleden sonra da Yayladağına giderek incelemelerine devam etmişler. Bu gezi sırasında Yayladağı sınır kapısında inşa edilen enformasyon binasını da görmüşlerdir. Meclis üyeleri fırsat buldukları taktirde Ramazan ayı içinde Samandağ ilçesi ile merkez ilçe köylerindeki dolaşacaklardır.⁹⁶

Bayramın ikinci gününden beri devam etmekte olan yağmurlar artık zararlı olmaya başlamıştır. Daha öncede bildirdiğimiz gibi Reyhanlı yolunda bir köprüünün üstü uçmuş ve bu sebeplede yol trafiğe kapanmıştı. Bu mani ortadan kaldırılmış ve yol trafiğe açılmışsa da demir köprüyü geçtikten sonra yolun nispeten enginliği sebebiyle tahminen 500 metrelik asfalt sular altındadır: iki tarafın geniş bendeğin bulunması sebebiyle yolun trafiğe tehlikeli olabileceği düşünülerek karayolu ile temasa geçilmiş ve yolun bu kısmında iki taraflı işaret noktalarının konulması bildirilmiştir. Bu sebeble valimiz sayın Hakkı Albayrakoğlu durumu tetkik etmek ve sular altında bulunduğu idda edilen iki köyün kurtarılması hususunda ilgililerle temas etmek üzere dün Reyhanlıya gitmişlerdir.⁹⁷

Kaynaklar

Afet İnan, "Türkiye Cumhuriyeti Ve Türk Devrimi", Ankara, 1977, S. 135.

Ali Çankaya, A.G.E. S.1098

Ali Çankaya, Hasan Nizamettin Ataker, Yeni Mülkiye Tarihi Ve Mülkiyeliler, C.3, Ankara 1968-1970.

Ali Çankaya, *Mülkiye Tarihi Ve Mülkiyeler*, Mars Matbaası Yayınları, Ankara 1968-1969, S. ????

Damar Arıkoğlu, Hatıralarım, İstanbul, 1960, S.307-309.

Hamdi Selçuk, Hatay'ın O Günleri, İstanbul, 1971, S.79.

Hasan Rıza Soyak, Atatürk'ten Hatıralar, I, İstanbul, 1973, S.606-607

İsmail Soysal, "1939 Türk-İngiliz-Fransız İttifakı", Belleten, Sayı: 182, Ankara, 1983, S. 377-385.

İsmail Soysal, Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları, Cilt: L, Ankara, 1989, S. 51

Mehmet Aldan, İz Bırakan Mülki İdari Amirleri, C.3, İçişleri Bakanlığı Ankara, 2001, S.117

⁹⁴ 19.12.1964,Atayolugazetesi,Sayı:7297,S.2.

⁹⁵ 15.01.1965,Hatay Gazetesi,Sayı:2439,S.1.

⁹⁶ 24.12.1965, Atayolu Gazetesi, Sayı: 7604, S.1

⁹⁷ 13.02.1965,Hatay Gazetesi,Sayı:2460,S.1.

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 1

- Mehmet Gönlübol-Cem Sar, Atatürk Ve Türkiye'nin Dış Politikası, (1919-1938), İstanbul, 1963, S. 133
- Mehmet Önder, "Atatürk'le Adım Adım Türkiye", Ankara, 1984, S. 9
- Mehmet Tekin, *Hatay Tarihi –Osmanlı Dönemi-*, Ankara 2000, S. 11.
- Merkez Valilerinden, Hayri Orhun Celal Kasaroğlu, Mehmet Belek, Kazım Atakul, Nizamettin Ataker, Meşhur Valiler*, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara 1969.
- Nizamettin Ataker, Hareket Ve Sözleri İle Tanınmış Ve Hatıralarıyla Yaşayan Valilerdendir. Hatay'da 28.01.1944- 25.07.1947
- Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam, C.2, S.124-125, İstanbul 1964
- Şimşir, Bilâl, "Atatürk'ün Yabancı Devlet Adamları İle Görüşmeleri", T. Tarih Kurumu Belleteni, Atatürk Özel Sayısı, Ankara, 1981, S. 119.
- Tayfur Sökmen, Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar, Ankara, 978, S.63.

Gazeteler

- 13 Haziran 1960, Hatay Gazetesi, Sayı:1367, S.1.
- 17 Mayıs 1952, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:13, Sayı:2596, S. 2
- 2 Haziran 1960, Hatay Gazetesi, Sayı:1367,S.2.
- 29 Haziran 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2042, Sayfa:1, Yıl:12
- 3 Mayıs 1951, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2293,Sayfa:2
- 31 Mayıs 1960, Hatay Gazetesi, Sayı:1359, S.1.
- 9 Haziran 1960, Hatay Gazetesi, Sayı:1364, S.1.
- 08.07.1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1148, S.1
- 8 Temmuz 1947,*Atayolu*, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1148, S. 1.
- 29 Temmuz 1947, *Atayolu*, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1165, S. 1.
- 30 Temmuz 1947, *Atayolu*, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 1166, S. 2.
- 21 Ağustos 1947,*Atayolu*, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 1182, S. 1.
- 23 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1184, S. 1.
- 23 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1184, S. 2.
- 26 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1186, S. 2.
- 26 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1186, S. 2.
- 27 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 1183, S. 1.
- 27 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1183, S. 3.
- 28 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 1188, S. 2.
- 29 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:1189, S. 2.
- 30 Ağustos 1947, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 1190, S. 2.
- 1 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2044, Sayfa:1
- 1 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2044, Sayfa:1
- 26 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2060, Sayfa:1
- 27 Temmuz 1950, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2062, Sayfa:3
- 14 Nisan 1951, *Atayolu Gazetesi*, Sayı:2279, Sayfa:1, Yıl:13

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 1

- 06.12.1952, Dil Gazetesi, Sayı : 60
13 Temmuz 1953, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:13, Sayı:2636, S. 2.
25 Ocak 1954, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:14, Sayı:3098, S. 1.
12 Şubat 1954, *Atayolu Gazetesi*, Yıl: 14, Sayı: 3114, S. 1.
2 Aralık 1955, *Hatay Gazetesi*, Yıl: 1, Sayı:16, S.1.
3 Nisan 1956, *Hatay Gazetesi*, Yıl: 1, Sayı:121, S.1.
14 Nisan 1956, *Hatay Gazetesi*, Yıl: 1, Sayı:131, S.1.
15 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:253, S.1.
15 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:253, S.2.
21 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:258 S.1.
25 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı:261 S.3.
27 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 263,S.1.
29 Eylül 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 256, S.1.
1 Ekim 1956, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 266, S.1.
9 Nisan 1957, *Hatay Gazetesi*, Sayı: 468,S.2.
26 Aralık 1957, *Hatay Gazetesi*, , Sayı: 728, S.1.
11 06 1960,*Hatay Gazetesi*, Sayı:1366,S.L
15 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1369, S.L
16 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1370,S 2
21 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1397, S.L
22 06 1960, *Hatay Gazetesi*, Sayı:1375, S.L.
25 06 1960,*Hatay Gazetesi*, Sayı:1378, S.L
11 Ağustos 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl: 22, Sayı: 5065, S. 1.
12 Ağustos, 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl: 22, Sayı: 5067, S.2.
9 Eylül 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:22, Sayı:5091, S.
14 Eylül 1960, *Atayolu Gazetesi*, Yıl:22, Sayı:5095
29.04.1962, *Milliyet Gazetesi*, S.7
08.12.1964,*Atayolu Gazetesi*,Sayı:7287,S.1.
15.12.1964.*Atayolu Gazetesi*,Sayı:7290,S.2.
16.12.1964,*Atayolu Gazetesi*, Sayı:7294,S.2.
18.12.1964,*Atayolugazetesi*,Sayı:7296,S.2.
19.12.1964,*Atayolugazetesi*,Sayı:7297,S.2.
15.01.1965,*Hatay Gazetesi*,Sayı:2439,S.1.
13.02.1965,*Hatay Gazetesi*,Sayı:2460,S.1.
20.12.1965, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 7600, S.1
24.12.1965, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 7604, S.1
24.12.1965, *Atayolu Gazetesi*, Sayı: 7604, S.1
14.01.1966, *Milliyet Gazetesi*, S.7